

■ Mindre svineri i farestalden med brug af luftomrørere

■ Undgår svineri med luftomrørere og overbrusning

■ Højtrykskøling og loftventiler vinder over svineri i stierne

■ Ny loftventil med dobbelt ydelse

Jeg havde aldrig overvejet at overbruse så kraftigt

Lod overbrusningen køre tre minutter hvert kvarter, når grisene begyndte at søle

- Jeg har aldrig haft en sommer med så lidt svineri i staldene som i år, og det skyldes en langt mere aktiv brug af overbrusningen, end jeg nogensinde havde overvejet, siger Ole Olesen.

På gården i Vrendsted ved Løkken har han i sommer praktiseret en helt ny strategi for at få grisene til at lade være med at søle sig.

- Når grisene begyndte at søle, kørte overbrusningen tre minutter hvert kvarter mellem klokken 5 og 23. Forinden skrabede jeg rent i stierne og gav halm, for man er nødt til at gøre det lidt attraktivt. Og det resulterede i, at de vendte igen, fortæller Ole Olesen.

- Efter vendingen begynder jeg

at trappe ned på overbrusningen igen, men det kræver fortsat opmærksomhed, for man kan ikke blot køre efter en tabel. Man er nødt til at kigge på vejret og foretage justeringer afhængig af temperaturen, siger Ole Olesen.

Han havde aldrig overvejet at overbruse så kraftigt, men efter råd fra Paul R. Jeppesen, SKOV, forsøgte han en mere aggressiv overbrusning.

Ole Olesen producerer 8.000 slagtesvin årligt i en stald med diffus ventilation uden loftventiler.

- Det har ikke kostet noget at undgå grisenes svineri, for det er kun et spørgsmål om at udnytte de faciliteter, der findes i forvejen. Til gengæld har vi kunnet komme gennem den varme sommer uden fald i produktiviteten. Det eneste minus er mere vand i gyltetanken,

Med overbrusningen kom vi gennem sommeren uden fald i produktiviteten, siger Ole Olesen.

men jeg vil hellere køre nogle ekstra læs gylle ud og så slippe for svineriet i staldene, siger Ole Olesen, der skal bygge ny stald til næste år. Her bliver der monteret loftventiler, lige som han overvejer at opsætte loftventiler i den eksisterende stald for at øge luftha-

stigheden i stalden.

For at få en præcis spredning af vand fra overbrusningen klikker han dyserne af, når stalden er blevet tømt. Dyserne bliver afkalket i et bad med eddikesyre, inden de monteres igen.

Erfaringer efter en varm sommer i stalden

Sommeren har været en stor udfordring i svinestalden

- Med overbrusningsanlægget har man et godt værktøj til at regulere grisenes gødeadfærd, men det skal bruges mere aggressivt, end det normalt bliver anbefalet, hvis man vil have grisene til at vende igen, siger Paul R. Jeppesen, SKOV.

Han mener, at det i sommervarmen er alt for lidt at lade overbrusningen køre i 30-45 sekunder hver halve time, som nogle anbefaler.

- Hvis først grisene er begyndt at søle sig på det faste lejeareal, anbefaler vi tre minutter hvert kvarter. Når de så er vendt rundt igen, må man langsomt prøve sig frem og observere grisenes signaler, efterhånden som overbrusningen trappes ned, siger Paul Jeppesen.

- Man skal selvfølgelig være opmærksom på sygdomsstatus og udetemperatur, inden man sætter ind med kraftig overbrusning. Og man skal overveje, om det er nødvendigt at køre om natten, for det kan give våde lejer.

Det gælder om at gøre lejet attraktivt for gri-

sene. Det kan gøres ved at strø med kalk, halm, tørfoder eller andet materiale. Desuden skal dyserne sprede vandet i hele stiens bredde, så grisene ikke lægger sig på spalterne.

- I stalde med diffus ventilation kan der suppleres med loftventiler til at skabe luftbevægelse. En anden mulighed er opsætning af luftomrørere, som giver øget lufthastighed i stalden, og endelig kan der installeres højtrykskøling, siger Paul R. Jeppesen.

Læs mere om erfaringerne på side 2 og 3.

Anders Espersen, til venstre, og Jens Vigh Riis i en af de seks farestalde, hvor de i sommer har monteret luftomrørere for at øge luft hastigheden og dermed gøre det køligere for søerne.

Mindre svineri i farestalden med brug af luftomrørere

I en af landets største sobesætninger har luftomrørere vist deres berettigelse i sommervarmen

En enkelt luftomrører kan give så meget rotation i staldluften, at det får søerne til at svine væsentlig mindre.

- Omkring 85 procent af svineriet er væk, og søerne sidder nu ofte med snuden i vejret for at køle sig, siger svineproducent Jens Vigh Riis og

driftsleder Anders Espersen om deres erfaringer fra farestaldene, hvor der er ophængt luftomrørere.

Med 2.100 søer i staldene på bedriften på det nordlige Mors er der formentlig tale om landets største sobesætning på samme adresse.

- Vi har en enkelt luftomrører i hver af de seks store sektioner, hvor der er 84 farestier i hver. Her er inventaret 72 cm højt, hvilket er dobbelt så højt som normalt. Sammen med dif-

fus ventilation giver det en meget stillestående luft ned i stierne, hvor der bliver meget varmt, og der opstår nærmest luftdøde lommer, forklarer Jens Vigh Riis og Anders Espersen.

- Efter råd fra SKOV opsatte vi luftomrørere, som har kørt 24 timer i døgnet hele sommeren. Det er en meget overkommelig investering – ikke mindst set i forhold til, at grisene trives bedre. Når der er svineri i stien, er det svært at finde et sted at fodre dem, mens det øger deres ædelyst, når stien er ren.

Samtidig er vores medarbejdere også glade for luftrotationen, for det gør det mere behageligt at gå inde i stalden, siger Jens Vigh Riis og Anders Espersen.

Undgår svineri med luftomrørere plus aggressiv overbrusning

To mindre luftomrørere i hver sektion har sammen med aggressiv overbrusning været løsningen på problemer med svineri i stierne hos Peter Kristiansen, Vrå.

- Vi har kørt temmeligt aggressivt med overbrusningen, men jeg synes ikke, det var tilstrækkeligt. Derfor satte jeg to luftomrørere op i sektionen, og det har haft en meget positiv effekt, fortæller Peter Kristiansen.

Han har en stald med diffus ventilation, hvor han producerer omkring 9.000 slagtesvin årligt. Han kører efter dobbelt FRATS-principet, og stierne er med 60 procent spaltegulv.

- Vi kører med overbrusning i to minutter hver 20. minut, og selv om det har en effekt,

har det ikke været nok til at undgå, at grisene sølede sig. Selv om vi prøvede at holde rent i stierne og strøede, kunne vi på et tidspunkt ikke forhindre, at grisene begyndte at søle sig. Derfor opsatte jeg luftomrørerne, som sikrer, at der kommer omrøring i staldluften og dermed en kølende effekt. Vi har derfor kunnet holde svineriet ned på et acceptabelt niveau, selv om det har været meget varmt i en lang periode, siger Peter Kristiansen.

Luftomrørerne har kørt døgnet rundt hele sommeren, men nu er det tid at pille dem ned, for der er ikke behov for dem før til næste sommer.

Peter Kristiansen står her under den ene af staldsektionens luftomrørere.

Højtryksskøling og loftventiler vinder over svineri i stierne

Hos Avlscenter Eskegaard har rene stier givet stærkere avlsdyr

- Nu har vi fået fat i principperne og ved, hvordan vi skal bruge loftventilerne og højtryksskølingen til at forhindre, at grisene laver svineri i stierne. Samtidig har vi kunnet se en langt bedre tilvækst og sundhed, når grisene ikke søler sig.

Det siger Jørgen Schultz, Avlscenter Eskegaard I/S ved Haderslev, som sammen med sin bror Erik driver avl og opformering med 450 landrace søer.

- Vi byggede ny FRATS-stald for to år siden med diffus ventilation og loftventiler. Dengang så jeg frem til, at vi skulle have rene grise, men hvis blot grisene havde det for varmt i kort tid, begyndte de at søle sig. Det kostede tilvækst og gav meget ekstra, trivielt arbejde, når der dagligt skulle renses i mere end 100 af vores 324 stier, siger Jørgen Schultz.

For at undgå en tilsvarende situation i år fik vi installeret højtryksskøling, så vi kan køle luften, uden at der bliver fugtigt i stierne. Samtidig har vi benyttet loftventilerne mere progressivt, så ventillappen i første omgang står lodret ned, når der bliver for varmt. Dermed øges luft-hastigheden i stalden. Senere lukker ventilerne halvt i, og derved kommer luften op i lejearealet. Det giver et behageligt klima, så grisen har lyst til at ligge på det faste gulv i stedet for at

Foto: Jan Rajchman/DanAvl

Jørgen Schultz har i sommer kunnet se, at grisene kvitterer for et bedre staldklima, som han har opnået med højtryksskøling og loftventiler.

søle sig. Samtidig er højtryksskølingen gået i gang, og det virker meget effektivt, specielt når luften er tør, som den var i juli. Der var dage, hvor vi havde 27° C i stalden, mens det var 29° C udenfor.

Øget tilvækst

Jørgen Schultz kan se, at grisene kvitterer for et bedre staldklima.

- I sektioner uden køling havde grisene kun en tilvækst på 2-3 kg om ugen i de meget varme perioder. I sektioner med vellykket køling var tilvæksten 5-10 kg om ugen. Vores landracegrise, som blev sat ind den 17. maj, har i gennemsnit haft en tilvækst på 1100 gram dagligt. Det er sket i en periode, hvor vi normalt ikke ser de resultater, siger Jørgen Schultz.

Det var fortrinsvis i stier med foderautomater, at der sidste år var problemer med svineri i stierne.

- I stier med lange krybber med vådfoder bliver grisene fodret restriktivt, og det er som om, at det mindsker lysten til at søle sig. Derfor har vi set den største effekt af højtryksskøling og loftventiler i stier med foderautomater, siger Jørgen Schultz.

Ny loftventil med dobbelt ydelse

I stalde med diffus ventilation kan der være behov for ekstra luftindtag i varme perioder. Derfor har SKOV udviklet en ny loftventil, DA 1800, som kan bringe frisk luft ind i stalden, når det er meget varmt udenfor.

Loftventilen har en ydelse, som er omtrent dobbelt så høj som de loftventiler, der normalt anvendes. Med den høje ydelse er der behov for færre loftventiler i stalden. Dermed bliver det billigere at etablere det ekstra luftindtag, som kan være med til at sikre, at produktiviteten ik-

ke går ned i de varme perioder.

Ventilens udformning gør, at luften ledes direkte ned på dyrene, og dermed køles dyrene ved hjælp af luftp hastigheden.

Den nye loftventil er forberedt for montage af højtryksskøling. Den er fremstillet af et plastmateriale, der tåler kraftig rengøring med højtryksrensere. Den specielle plast er glat og smudsafvisende, og loftventilen er derfor let at rengøre.

Den nye loftventil DA 1800 med dobbelt ydelse.

SKOV A/S, Hedelund 4, Glyngøre, 7870 Roslev

SKOV er klar til nye projekter i Rusland og Ukraine

I både Ukraine og Rusland er der begejstring for dansk teknologi til svine- og fjerkræproduktion. SKOV var med i stort eksportfremstød under ledelse af H.K.H. Prins Joachim.

Scenen er sat til, at SKOV bliver en væsentlig medspiller, når lokale eller danske landmænd etablerer en effektiv svineproduktion i Rusland og Ukraine.

Rusland er et af de vigtigste eksportmarkeder for SKOV, og eksportchef Poul Pedersen ser store muligheder for eksport af ventilationsanlæg – også i fremtiden – herunder også til danske landmænd.

- I Viliki Novgorod i det nordlige Rusland er vi ved at færdiggøre et stort projekt til danske landmænd, og vi har flere andre projekter undervejs.

- Vi har haft egen forhandler i Rusland siden 1997, og derfor er der mange større, russiske fjerkræ- og svineproducenter, der allerede har SKOV-anlæg i deres stalde, fortæller eksportchef Poul Pedersen. Desuden har landbrugsuniversitetet i Krasnodar bygget en ny farm, der omfatter et anlæg til 200 søer. Her er ventilationsanlægget fra SKOV. Gråkjær har haft hovedentreprisen.

- Det åbner nye muligheder at være med i et sådan byggeri. Blandt andet derfor har vi lige fået en ordre på ventilationsanlæg til 44 staldaf-

snit fra en lokal producent 100 km øst for Krasnodar. En ordre, der beløber sig til cirka seks millioner kr., fortsætter Poul Pedersen.

Fremstød i Ukraine

SKOV har for nylig deltaget i et samlet fremstød for dansk agroteknik i Ukraine, arrangeret af Landbrugsraadet og Danmarks Eksportråd med H.K.H. Prins Joachim i spidsen.

- Sammen med andre danske firmaer har vi desuden lige været med i et arrangement, hvor vi gennem en bådtur over halvandet døgn fik mulighed for at fortælle 64 potentielle kunder fra landbrug i Ukraine, hvilke muligheder vi kan tilbyde for fremtidigt samarbejde, siger Poul Pedersen.

- Vi solgte vores første anlæg i Ukraine til danske investorer for ni år siden, og vi har flere projekter i gang, herunder en forhåndsftale med en lokal svineproducent om et projekt til renovering af stalde til 1.000 søer. Desuden er vi i tæt kontakt med to grupper af danske landmænd, der er meget aktive i Ukraine, siger Poul Pedersen. Generelt er der stor begejstring for den danske teknologi derovre.

- Derfor forventer vi også, at Ukraine bliver et vigtigt marked fremover. Vi samarbejder med Gråkjær Staldbyg om projekterne, hvor vi alene koncentrerer os om ventilationsanlæggene, siger Poul Pedersen.

Kursus i klimacomputeren DOL 234 hos SKOV

Arbejder du til daglig med DOL 234 har du mulighed for at komme på kursus og blive endnu bedre til at bruge computeren.

Tirsdag den 14. november 2006

Tirsdag den 28. november 2006

Begge dage fra kl. 10.00 til 14.30.

Tilmelding: Bindende tilmelding sker telefonisk til: Helle Kaastrup, tlf. 72 17 55 47.

Højest 15 deltagere på hvert kursus efter "først til mølle" princippet. Yderligere tilmeldte vil komme på venteliste.

Ansættelse

Svend Morsing, 50 år, er fra 1. november ansat som produktchef for klimaløsninger i udviklingsafdelingen hos SKOV A/S. Han kommer fra Danmarks JordbrugsForskning, DJF, Forskningscenter Byg-

holm, hvor han er forskningsleder i afdelingen for Miljø- og Klimateknik.

Svend Morsing er uddannet akademiingeniør fra Ålborg Universitet. Efter forskerstillinger hos henholdsvis Statens Byggeforskningsinstitut og Teknologisk Institut, kom han til DJF for 15 år siden.

Her har han siden haft forskning i staldventilation som sit speciale.

Hos SKOV får han lejlighed til at udnytte sin store erfaring inden for klimaløsninger. Svend Morsing skal medvirke til at udvikle systemløsninger, der til stadighed kan optimere staldklimaet til gavn for dyr og mennesker.

Ring og få en snak med en af vore distriktschefer

Nordjylland

Karsten Svenningsen
tlf. 72 17 55 39 · ksv@skov.dk

Vestjylland, Midtjylland

Niklas B. Clausen
tlf. 72 17 55 18 · nbc@skov.dk

Vestjylland, Midtjylland, Østjylland

Ole Petersen
tlf. 72 17 55 92 · op@skov.dk

Sønderjylland

Knud Erik Riis
tlf. 72 17 55 86 · ker@skov.dk

Fyn/Sjælland og Bornholm

Klaes Kappel,
tlf. 72 17 56 28 · kka@skov.dk

Himmerland, Djursland, Østjylland

Mogens Kaasgaard
tlf. 72 17 56 06 · mk@skov.dk

SKOVs servicetelefon

Kl. 07.00-16.00: Tlf. 72 17 55 55

Kl. 16.00-07.00: Tlf. 97 73 24 44

SKOVs serviceelektrikere

Elektrikeren i Nord A/S

Sigenvvej 1, Borup, 9760 Vrå
tlf. 98 98 10 52 · fax 98 98 10 50

Mesinge El-forretning

Mesinge Mark 7, 5370 Mesinge
tlf. 65 34 10 84 · fax 65 34 10 33
bil 20 27 67 84

Marstrup El-forretning

Knokbjerg 94, 6100 Haderslev
tlf. 74 57 62 20/74 57 56 30
bil 21 69 64 95 · fax 74 57 60 20

Dalmose Elservice ApS

Hovedgade 34, 4261 Dalmose
tlf. 58 18 80 16

SKOVnyt

SKOVnyt er udgivet af SKOV A/S

Hedelund 4, Glyngøre, 7870 Roslev

Tlf. 72 17 55 55

Fax 72 17 59 59

info@skov.dk

www.skov.dk

Redaktion: Stig V. Jørgensen (ansv. redaktør), Paul R. Jeppesen, Per B. Rasmussen og Helle Kaastrup, SKOV A/S samt Helge Lynggaard, Pressebureauet Århus

Oplag: 9.000

Tryk: DataGraf Auning AS